



This work is licenced under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
Ovaj rad dostupan je za upotrebu pod licencom Creative Commons Imenovanje 4.0. međunarodna

IZVJEŠĆE
SA SKUPA

Primljeno: 24. 6. 2024.
Prihvaćeno: 25. 8. 2024.

Okrugli stol povodom 50 godina izlaženja časopisa *Strani jezici*

Zagreb, 1. ožujka 2023.

Dana 1. ožujka 2023. godine okupili smo se u Konferencijskoj dvorani knjižnice Filozofskoga fakulteta u Zagrebu kako bismo obilježili pedesetu obljetnicu izlaženja časopisa *Strani jezici*. Svojim su nas dolaskom i uvodnim riječima počastili Davor Dukić, predsjednik Hrvatskoga filološkoga društva te Dubravka Brezak Stamać, ravnateljica Agencije za odgoj i obrazovanje. U svojim prigodnim obraćanjima istaknuli su utjecaj časopisa *Strani jezici* na razvoj područja primijenjene lingvistike u Hrvatskoj, ali i značaj koji časopis ima za nastavnike jezika i njihov neposredan rad. Upravo tu svrhu u uvodniku prvoga broja ističe prvi urednik Stranih jezika Rudolf Filipović: „Časopis *Strani jezici* ima osnovni zadatak da pomaže nastavnicima stranih jezika da proširuju i produbljuju svoje stručno znanje, da prate razvoj onih grana nauke koje su najviše povezane s njihovim radom u nastavi, a to su lingvistika i metodika; da primjenjuju rezultate tih nauka kad god i gdje god je to moguće, pa, da proširujući svoje znanje i iskustvo bazirano jednako na lingvističkim kao i na metodičkim osnovama, unapređuju nastavu uporabom novih metoda i nastavnih pomagala.“

Nakon uvodnih riječi, trenutna glavna urednica časopisa Stela Letica Krevelj podsjetila je na povijest časopisa, a zatim je uslijedila rasprava u kojoj su nam glavni sudionici prenijeli djelić radne atmosfere tih proteklih pedesetak godina. Okupili su se tako bivši glavni urednici i članovi uredništva – Damir Horga, Smiljana Narančić Kovač, Jelena Mihaljević Djigunović, Vesna Mildner, Višnja Pavičić Takač. Zbog nemogućnosti dolaska ispričali su nam se Damir Kalogjera te Vesna Bagarić Medve, a Nedu Pintarić zamijenila je Ivana Vidović Bolt. Tada nismo ni slutili da će nas samo nekoliko tjedana kasnije profesor Kalogjera zauvijek napustiti.

Sudionici okrugloga stola odgovarali su na pitanja kojima smo pokušali proniknuti u recept za uspješan časopis - skladnu i plodonosnu suradnju

koja je obilježila i obilježava sva uredništva i sve protekle godine. Prva su se pitanja odnosila na uređivanje časopisa u vrijeme Domovinskoga rata. Ono je na različite načine utjecalo na uređivačku politiku i tehničke uvjete izdavanja časopisa. Tako je Damir Horga naglasio kako se u prvom ratnom uvodniku ponadao kako rat neće dugo potrajati i utjecati na časopis, no do brojnih je promjena ipak došlo. Smanjio se broj autora jer su prestali pristizati prilozi iz drugih dijelova bivše države, broj čitatelja se iz istoga razloga smanjio. Naklada je s prijeratnih 1700 primjeraka pala na 800, smanjio se i broj rubrika, što je imalo i financijske posljedice za časopis. No one ljudske, gubitak veza s dugogodišnjim autorima i suradnicima bile su najbolnije.

Smiljana Narančić govorila je o prijateljskoj, ali profesionalnoj atmosferi u uredništvu *Stranih jezika*. Kao trenutna urednica časopisa *Libri et liberi* iznimno je zahvalna svojim mentorima u *Stranim jezicima*, Mirjani Vilke i Damiru Horgi, kod kojih je stekla važno iskustvo, no uočava golemu razliku između nekadašnjih i današnjih zahtjeva koji se postavljaju pred časopise. Visoka je kvaliteta članaka nekad bila i još uvijek jest na prvom mjestu, no danas uredništva moraju pokušati zadovoljiti i kriterije za ulazak u različite citatne baze. Stoga neke korisne rubrike, primjerice prilozi iz nastave, danas u časopisima više nisu dobrodošle. S druge strane, kriteriji procjene znanstvenosti i vrijednosti časopisa danas su sve stroži, postaju matematički broj. Strani su se jezici pokušali uključiti u takve nove trendove vrednovanja, pa su u početku objavljivanjem sažetaka u publikacijama engleskoga govornoga područja uspjeli povisiti sekundarnu citiranost časopisa u inozemstvu te pokazati da je Hrvatska u znanstvenom smislu itekako živa. Damir Horga i Jelena Mihaljević Djigunović govorili su i o indeksiranju časopisa kao novom zahtjevu koji se postavio pred uredništva, pa je Mihaljević Djigunović pojasnila različite načine na koje se poticala internacionalizacija i međunarodna vidljivost časopisa. Najveći dio tih aktivnosti oslanjao se na međunarodna poznanstva članova Uredništva, koji bi svojim inozemnim kolegama govorili o časopisu, ili bi ih zamolili za intervju, a neke od tih situacija anegdote su koje se i danas rado prepričavaju. Ti su intervjui činili Strane jezike vidljivima u inozemstvu no istodobno širili vidike domaćim čitateljima, dajući im sliku o najnovijim dovezima u različitim lingvističkim i metodičkim područjima i temama.

Još jedan od načina internacionalizacije časopisa bilo je organiziranje tematskih brojeva. Uredništvo bi tada pozvalo kolege iz inozemstva da objave tematski rad u *Stranim jezicima* pa bi se tako u jednom broju našlo radova iz raznih krajeva Europe. Sudionici Okrugloga stola prisjetili su se tematskih brojeva posvećenih strategijama učenja, ranom učenju stranih jezika,

dvojezičnosti, prevođenju. Tematski su brojevi u početku trebali ispunjavati svrhu što boljega izvještavanje čitateljstva o aktualnostima s područja lingvistike i poučavanja stranih jezika, no često bi se dogodilo i da se tema nametne zbog nekih aktualnih događaja. Primjerice, tema ranoga učenja obrađena je paralelno s pokretanjem programa ranoga učenja u školama, tema prevođenja i prevoditeljstva obrađena je povodom intervjua s Vladimirom Ivirom, a tema dvojezičnosti u trenutku kad su neke srednje škole počele provoditi dvojezične programe.

Uz temu ranoga učenja, postavljeno je i pitanje odnosa lingvistike i metodike stranih jezika u časopisu. Jelena Mihaljević Djigunović ne dvoji o tome da je lingvistika utjecala na razvoj metodike. Uzevši časopis u ruke, nastavnici bi čitali priloge koji su im bili namijenjeni, ali bi usto pročitali i koji lingvistički članak. Kad su krenuli i skupovi Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku, nastavnici su se sve više zainteresirali za sudjelovanje u razvoju metodičkih spoznaja. Postalo je jasno da bez znanja iz lingvistike, a kasnije i psiholingvistike i sociolingvistike, nije moguće razumjeti istraživanja iz područja metodike nastave jezika. Na pitanje je li predviđala ovako dug vijek časopisu, kad ga je preuzimala o 25. obljetnici, Jelena Mihaljević Djigunović istaknula je kako nije mislila da će časopis izlaziti toliko dugo. Povodom 25. obljetnice objavljen je prilog u *Novom listu* te na Hrvatskoj televiziji, a svečani je skup održan u Školskoj knjizi pred punom dvoranom. Ta je obljetnica osobito značajna zbog bibliografije koju je sastavio Velimir Piškorec u suradnji s Marijom Laszlo. Bibliografija je izdana kao dvobroj, a sadrži popis svih radova, naslova, sažetke na engleskom i hrvatskom te je vrlo vrijedan izvor informacija o autorima, temama i člancima prvih 25 godina.

Vesna Mildner osvrnula se na uvođenje Zajedničkoga europskoga referentnoga okvira za jezike (CEFRL), rekavši da je to bila važna etapa u nastavi stranih jezika, ali da časopis možda to nije najbolje popratio jer je u to vrijeme veći naglasak stavljan na lingvističke teme. Podsjetila je da se proces objave časopisa – prikupljanje članaka, recenziranje, tisak – u prošlosti odvijao sporije, pa smatra da je i percepcija interdisciplinarnih područja, koja su se tada počela brzo razvijati, bila malo prespora.

U vrijeme uredništva Nede Pintarić prvi se put u časopisu pojavljuju gosti urednici, a prvi se put objavljuju radovi i o hrvatskome kao drugom i stranom jeziku. Promijenjen je i format te podnaslov časopisa.

Višnji Pavičić Takač postavljeno je pitanje o razlozima promjene ustroja časopisa u doba njezina uredništva. Iako je, kao prva urednica koja nije bila iz Zagreba, uredništvo preuzela s dozom straha i osjećajem odgovornosti,

naišla je na toplu podršku bivših urednika, što joj je pomoglo u obavljanju odgovorne zadaće glavne urednice. Budući da je zbog vidljivosti i indeksiranja časopisa sudjelovanje iz inozemstva sve važnije, trudila se pozivati strane autore. Međutim, njihovo bi prvo pitanje bilo je li časopis već indeksiran, pa je taj začarani krug imao loš utjecaj na suradnju. S druge strane, spremnost časopisa na objavljivanje radova na različitim jezicima ipak je pridonijelo njegovu održanju i zanimljivosti mnogim autorima, što mu je prednost još i danas. Kao glavna urednica imala je i čast obilježiti četrdesetu obljetnicu, a tim je povodom Uredništvo zamolilo autore iz prvoga broja da daju osvrt na prvih 40 godina časopisa.

Sudionici Okrugloga stola, ali i gosti, od kojih su mnogi dugogodišnji suradnici *Stranih jezika*, prisjetili su se vremena kad su se u podrumu Fakulteta uređivala četiri časopisa – *Suvremena lingvistika*, *Književna smotra*, *Umjetnost riječi* i *Strani jezici*, te dobre suradnje i posebne tople i kolegijalne atmosfere između različitih uredništava, ali osobito unutar *Stranih jezika*. Na pitanje je li u časopisu uvijek vladao takav sklad, svi su sudionici odgovorili jednako. Nesuglasica nije bilo, čak ni u teškim trenucima, u ratno doba, u doba materijalne i tehničke oskudice i kad nije bilo autora i kad se teško dolazilo do članaka za objavu. Pa niti u obrnutim situacijama, kad je trebalo odlučivati što će se objaviti, a što se mora odbiti. Sva su se uredništva o svemu uvijek uspijevala dogovoriti. Možda je to proizlazilo i proizlazi iz njihovih osobnosti - bili su pristojni i vodili se onime što je za *Strane jezike* važno. I premda danas možda misle da je u nekom trenutku trebalo dati veću važnost lingvistici, metodici stranih jezika ili kojemu od interdisciplinarnih područja, slažu se u tvrdnji da su *Strani jezici* iznimno zaslužni za razvoj metodike. Osobito ističu doprinos Mirjane Vilke, koja je bila je vizionar s jasnim odnosom prema statusu hrvatskoga kao materinskoga jezika, no kojoj su *Strani jezici* kao tema uvijek bili važni i radi promocije hrvatske kulture i identiteta.

Na kraju Okrugloga stola, svi su sudionici poželjeli *Stranim jezicima* još mnogo godina plodonosnoga rada.

Maja Anđel
mandel@ffzg.hr
Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu